

گزارشی از فرح شیلاندی

به کجای این شب تیره بیاویزم قبای ژنده خود را؟

انتظار: فاجعه‌ای انسانی که تار و پود فرد را ثانیه به ثانیه از هم می‌درد.

گفتگویی با سه تن از پناهجویان ایرانی و افغان

اعتصاب‌کننده در مقابل مقر UN "وان" ترکیه

سوم آوریل ۲۰۱۱

به دلیل موقعیت حساس جغرافیایی و قرار داشتن ترکیه میان اروپا، خاورمیانه، آسیا و افریقا، میلیون‌ها نفر به دلایل اقتصادی یا فرار از مشکلات و مخاطرات سیاسی کشور خود، به ترکیه سفر می‌کنند. گاهی نیز به صورت غیرقانونی از این کشور عبور کرده یا در آن اقامت می‌کنند.

ترکیه در سال ۱۹۵۱ "کنوانسیون پناهندگی" را امضاء کرد. دولت ترکیه بنا بر موقعیت خود به عنوان کاندید عضویت در اتحادیه اروپا (EU) متعهد به هماهنگ کردن قوانین خود با قوانین پناهنده‌پذیری اتحادیه اروپا و مسائل مربوط به آن مانند مهاجرت، مدیریت مرزی و اصلاحات قضایی است.

2011 UNHCR planning figures for Turkey					
TYPE OF POPULATION	ORIGIN	JAN 2011		DEC 2011	
		TOTAL IN COUNTRY	OF WHOM ASSISTED BY UNHCR	TOTAL IN COUNTRY	OF WHOM ASSISTED BY UNHCR
Refugees	Islamic Rep. of Iran	3,000	3,000	4,800	4,800
	Iraq	6,600	6,600	6,700	6,700
	Afghanistan	2,200	2,200	3,300	3,300
	Various	2,200	2,200	2,100	2,100
Asylum-seekers	Islamic Rep. of Iran	1,800	1,800	3,000	3,000
	Iraq	1,700	1,700	300	300
	Afghanistan	2,500	2,500	2,000	2,000
	Various	1,800	1,800	1,700	1,700
Returnees (refugees)	Turkey	500	500	500	500
IDPs	Turkey	964,000	0	964,000	0
Stateless	Stateless	5,000	0	5,000	0
Total		991,300	22,300	993,400	24,400

جدول بالا، آماری از پناهندگان و پناهجویان ملیت‌های گوناگون در سال ۲۰۱۱ را که در حال حاضر در ترکیه زندگی می‌کنند، نشان می‌دهد. این آمار از وبسایت کمیساریای عالی پناهندگان UN گرفته شده است.

طبق این آمار، ایران پس از کشور جنگزده عراق، بیشترین تعداد پناهجو در ترکیه را داراست.

کمیساریای عالی پناهندگان (UNHCR) موظف به بررسی پرونده پناهجویان غیراروپایی است. این کمیساریا، وضعیت پناهندگی فرد را طبق قوانین خود تعیین می‌کند و راه‌های پایدار برای اسکان کسانی می‌یابد که به حمایت بین‌المللی نیاز دارند. این سازمان مسئولیت دارد مدت زمان انتظار از زمان درخواست پناهندگی تا اعلام تصمیم نهایی را تا حد ممکن کاهش دهد.

طبق قوانین UN "پناهجویانی که از UN جواب قبولی می‌گیرند ممکن است به مدت ۱۵ ماه یا کمی بیشتر منتظر بمانند تا فرصت اسکان^۱" در کشوری امن برای آنان یافت شود. یکی از وظایف UN آن است که پناهجویان را در اسرع وقت و بدون در نظر گرفتن ملیت آنان به کشورهای امن انتقال دهد. اما آیا UN در انجام وظایف خود موفق بوده و توانسته است زمان انتظار پناهجویان را کاهش دهد و به حداقل برساند؟ آیا وضعیت زندگی پناهجویان در ترکیه با قوانین حقوق بشر مطابقت دارد؟ این پناهجویان در طی زمان انتظار پس از دریافت قبولی و پیش از انتقال به کشور امن در چه شرایطی زندگی می‌کنند؟ چرا هر از چند گاهی پناهجویان مجبور به دست زدن به اقداماتی نظیر اعتصاب غذا می‌شوند و جان و زندگی خود را به خطر می‌اندازند تا به وضعیت آنان رسیدگی شود؟ در صورتی که UN مخارج زندگی، مسکن، و هزینه‌های درمان پناهجویان را به عهده بگیرد آیا باز هم شاهد اعتراضاتی از این دست از سوی پناهجویان در گوشه و کنار جهان خواهیم بود؟

در زیر توجه شما را به گفتگوی تلفنی که با سه تن از اعتصاب‌کنندگان در شهر "وان" ترکیه صورت گرفته است جلب می‌کنم.

پوریا

۱. تعداد کسانی که همراه با شما اعتصاب غذا کرده‌اند چند نفر است و چه مدت است که دست به اعتصاب غذا زده‌اید؟

ما هفت نفر هستیم: شش نفر ایرانی و یک خانم افغان که دو فرزند دارد و فرزندان ایشان در طی روز در کنار این خانم هستند اما شب به محل سکونت خود برمی‌گردند. امروز سوم آوریل، ششمین روز اعتصاب غذای ما است. ما از روز بیست و نهم مارس اعتصاب خود را آغاز کردیم.

۲. محل اعتصاب غذای شما کجاست؟
ما روبه روی دفتر UN در شهر وان چادر زده‌ایم.

۳. خود شما چه مدت است که از UN جواب قبولی گرفته و در انتظار انتقال به کشور امن هستید؟

دقیقا دو سال و شش ماه است که من جواب قبولی خود را از UN دریافت کرده‌ام.

۴. حداکثر زمانی که اعتصاب‌کنندگان شهر وان قبولی گرفته‌اند و در انتظار انتقال به کشور دوم به سر می‌برند، چه مدت است؟
بین دو تا چهار سال.

۵. شما فکر می‌کنید چه دلیلی دارد که در این مدت و پس از دریافت قبولی هنوز شما را به کشور امنی انتقال نداده‌اند؟

پس از دریافت قبولی، UN پرونده شخص را به کشورهای پناهنده‌پذیر می‌فرستد، مثلا پرونده من به کشور سوئد فرستاده شد، بعد به من اطلاع دادند که این پرونده پس گرفته شد. به این معنی که این کشور پرونده مرا بررسی نکرده است. بعد از آن به کانادا فرستاده و باز هم پس گرفته شد یعنی اینکه پرونده به دست این

کشور هم نرسیده است. دلیل اصلی این مدت انتظار به عقیده من کم‌کاری خود UN است.

۶. آیا تاکنون از UN توضیحی برای این مدت طولانی انتظار درخواست کرده‌اید؟
از روزی که قبولی دریافت کرده‌ایم حداقل هفته ای یکبار به UN مراجعه کرده و پاسخ خواسته‌ایم و حتی یکبار هم پای صحبت ما ننشسته‌اند و هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای به ما نداده‌اند. فقط می‌گویند که تقصیر کشورهاست.

ما ۲۰ روز پیش از اعتصاب غذا به UN اطلاع دادیم که در صورت عدم دریافت پاسخ از UN دست به اعتصاب غذا خواهیم زد و در این مدت شش روز فقط یکبار رئیس UN اینجا آمد و با بی‌توجهی گفت "کاری از دست من بر نمی‌آید." تا امروز که هیئتی از آنکارا فرستادند. این هیئت گفت "به دلیل اینکه صدای شما به دنیا رسیده است ما از آنکارا به اینجا آمده‌ایم. مدتی به ما وقت بدهید تا بتوانیم پرونده‌های شما را بررسی کنیم." ما هم گفتیم که دیگر هیچ اعتمادی به این سازمان نداریم چراکه این سازمان مسبب مشکلات ماست و اینکه این مدت طولانی بدون رسیدگی در ترکیه مانده ایم. خلاصه اینکه صحبت های ما با این هیئت به نتیجه ای نرسید و ما باز هم به اعتصاب خود ادامه می دهیم.

۷. تا چه مدت قصد دارید به اعتصاب غذای خود ادامه دهید؟

تا وقتی که پاسخ قانع‌کننده‌ای به ما بدهند یعنی اینکه پرونده ما را به کشوری بدهند و آن کشور هم پذیرش ما را تایید کند. تا آن زمان، ما به اعتصاب غذای خود ادامه می‌دهیم.

ثریا از افغانستان

من ثریا هستم، یک زن افغان و حدود سه سال است که با دو فرزندم (که یکی ۵ و دیگری ۱۱ ساله است) در ترکیه هستم. دو سال است که از UN قبولی گرفته‌ام.

۱. در این مدت برای شما توضیح داده‌اند که چرا پس از دو سال هنوز شما به کشور امنی انتقال نداده‌اند؟

یک بار آمریکا پرونده ما را گرفت اما پاسخ بی‌اساس و غیرقابل‌قبولی به من داد. از من طلاقنامه خواستند اما من که با دو فرزندم از دست شوهرم فرار کرده و به اینجا پناه آورده‌ام طلاقنامه ندارم که به آنها بدهم به همین دلیل پذیرش ما را رد کرد.

۲. فرزندان شما در این اعتصاب در کنار شما هستند؟

بچه‌ها در طی روز با من هستند اما شب به دلیل سردی هوا به خانه می‌روند.

۳. شرایط زندگی شما و فرزندان شما در ترکیه چگونه است؟

در توضیح شرایط فقط می‌توانم بگویم کارد به استخوانم رسیده است که امروز اینجا هستم و به خاطر بچه‌هایم از خودگذشتگی می‌کنم. من و بچه‌هایم بسیاری شبها بدون غذا می‌خوابیم. شرایط زندگی ما خیلی سخت است اما کسی نیست که به داد ما برسد و به ما کمک کند.

۴. آیا UN محلی برای زندگی به شما و فرزندان شما داده است؟ چه کمک‌هایی UN به شما می‌کند؟

نه UN هیچگونه کمکی در ارتباط با مسکن به ما نمی‌کند. من خودم کار می‌کنم، خانه مردم را نظافت می‌کنم و درآمد بسیار ناچیزی دارم که با آن جایی را اجاره کرده‌ام و هزینه‌های اجاره مسکن، آب و برق و خورد و خوراک خود و بچه‌هایم را به سختی تامین می‌کنم. تنها کمکی که این سازمان می‌کند این است که ۱۹۰

لیر ترکیه در ماه به من می‌دهد که حتی اجاره مسکن را هم نمی‌توانم با آن پرداخت کنم.

۵. برای بچه‌ها هم UN هیچ هزینه‌ای پرداخت نمی‌کند؟

هیچ هزینه‌ای برای بچه‌های من پرداخت نمی‌کند. بچه‌های من نسل سوخته افغان هستند. من همه رنج آوارگی و دوری و خطرات آن را فقط به خاطر بچه‌هایم تحمل می‌کنم و گرنه می‌توانستم مثل بقیه زنان همشهری و هموطن خود در افغانستان بمانم و خود را بسوزم و نابود شوم. من فقط به خاطر بچه‌هایم اینجا هستم. الان هم تنها چیزی که از مسئولان UN می‌خواهم، حمایت است. من را به کشور امنی بفرستند و از بچه‌هایم حمایت کنند. من نمی‌خواهم از نظر مادی به من کمک کنند. من هر جا باشم مثل همینجا کار می‌کنم.

سعدی

۱. چه مدت است که قبولی UN را دریافت کرده‌اید؟

من در هفدهم ماه نهم سال ۲۰۰۸ از UN قبولی گرفته‌ام و تا الان منتظر هستم تا به کشور امنی انتقال داده بشوم.

۲. در این مدت مسئولان UN چه توضیحی درباره عدم انتقال شما به کشور دوم داده‌اند؟

این سئوالی بوده که بارها و بارها از مسئولان UN پرسیده‌ام، تنها جوابی که داده‌اند این است که "باید صبر کنید و هیچ کاری از دست ما بر نمی‌آید".

۳. خود شما چه دلیلی برای این مسئله می‌دانید؟

ایکاش دلیل آن را می‌دانستم. من بارها از مسئولان پرسیده‌ام تا پرونده مرا به کشوری ندهید چطور آن کشور از وجود من مطلع می‌شود؟ اما جواب قانع‌کننده‌ای نگرفته‌ام و تنها دلیل آن را کم کاری UN می‌دانم.

۴. بین اعتصاب‌کنندگان کسانی هستند که وضعیت جسمی وخیمی داشته باشند؟

وضعیت جسمی همه ما وخیم است و در این شش روز هر کدام از ما چندین کیلو وزن کم کرده‌ایم. مثلاً یکی از اعتصاب‌کنندگان باید داروهایی را تزریق کند و همین الان یکی از آمپول‌های خود را تزریق کرد. آقای حمزه حمزه‌ای دو روز در آی سی یو بستری شد که پزشکان گفتند هر آن احتمال دارد سکتة قلبی کند. تنها خواهش ما از همه دوستان این است که همانطور که تا امروز از هیچ کمکی دریغ نکرده‌اند، باز هم به ما کمک کنند تا هرچه زودتر از این جهنمی که برای ما ساخته‌اند نجات پیدا کنیم.

۵. وضعیت زندگی و محل سکونت شما در ترکیه چگونه است؟

وضعیت ما به قدری دشوار است که حتی دوش گرفتن که برای مردم امری ساده و روزمره است برای ما یک آرزوست. ما باید برای یک دوش گرفتن ساده به هتلی برویم تا بتوانیم زیر دوش حمام کنیم. این یکی از کوچکترین مشکلات ماست.

۶. پس UN در این مدت از نظر هزینه‌های زندگی و تهیه مسکن هیچ حمایتی از شما نمی‌کند؟

هیچگاه هیچ حمایتی نکرده است. حتی از نظر مراقبت‌های بهداشتی و درمانی نیز ما در مضیقه کامل به سر می‌بریم. مثلاً خود من دچار زانو درد شدید شدم که نمی‌توانستم راه بروم. به UN مراجعه و درخواست کمک کردم تا بتوانم برای درمان به دکتر مراجعه کنم. به من گفتند "برو دکتر، هزینه‌ها را پرداخت کن، بعد فاکتور را بیاور تا هزینه آن را به شما پرداخت کنیم." دو هفته طول کشید تا توانستم مبلغی جور کنم و به دکتر بروم. بعد که به UN مراجعه کردم گفتند "الان

دیر شده و ایکاش زودتر می‌آمدی." مثلاً یکی دیگر از دوستان من نیاز شدید مالی داشت و به UN مراجعه کرد. از او پرسیدند "نان خشک در خانه داری؟" جواب داده که بله. گفته‌اند "خب، شما مشمول کمک مالی نمی‌شوید همان نان خشک برای زنده ماندن کافی است."

نگاهی به وضعیت مسکن، کار، و سلامت جسمانی پناجویان در ترکیه نشان می‌دهد که حتی قبولی UN نیز نمی‌تواند شرایط زندگی هموطنان ما و سایر پناجویان ملیت‌های گوناگون را از خطر، اضطراب، فقر و تهدیدهای جانی و روانی برهاند. این پناجویان که هیچ سرپناهی ندارند، برای تامین هزینه‌های زندگی خود مجبور به انجام کار سخت با درآمد بسیار ناچیز می‌شوند که حتی کفاف هزینه‌های روزانه خود و فرزندانشان را هم نمی‌کند. کدام سازمان حقوق بشری مسئول رسیدگی به وضعیت زندگی پناجویان در سراسر جهان به ویژه در ترکیه است؟ روشن است که همه نهادها و سازمان‌های حقوق بشری و رسیدگی به امور پناهندگان، مسئول حمایت از پناجویان هستند و سکوت این نهادها و سازمان‌ها جز لکه ننگی بر پیشانی آنان نخواهد بود.

منابع

۱.

<http://www.unhcr.org/cgi-bin/txis/vtx/page?page=49e48e0fa7f>